

COOPERAREA DINTRE CADRUL DIDACTIC ȘI STUDENT: SOLUȚII ȘI OPORTUNITĂȚI ÎN DEZVOLTAREA DURABILĂ A RELAȚIEI ACADEMICE INGINEREȘTI

Victoria DANILA

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Relația dintre profesor-student a fost anterior dovedită a fi un predictor puternic în procesul educațional universitar. Dincolo de caracteristicile căldură, încredere, și obligațiuni care definesc o conexiune emoțională, o relație de lucru pozitivă include, de asemenea, un sentiment de colaborare și parteneriat comun între profesor și student. Acest inventar conține trei componente critice ale unei relații de lucru de succes: angajament, scop și sarcină. Studiile arată că studenții care au parte de o relație de lucru umanistă au o motivare puternică pentru învățare și dezvoltare profesională.

Cuvinte cheie: cooperare, relație academică, cadru didactic, student

„Omul devine om numai prin educație. El nu este decât ceea ce-l face ea. Este de observat că omul nu poate primi această educație decât de la alți oameni, care și ei au primit-o. De aceea, lipsa de disciplină și de instrucție, la unii oameni, îi fac să fie niște dascăli răi pentru elevii lor” (Im. Kant).

Activitatea instructiv educativă și de cercetare are drept obiectiv continuu descoperirea și dezvoltarea capacităților studentului, pe de o parte, și a personalității profesorului, pe de altă parte. El, dascălul, este chemat să realizeze obiectivul major - aspectul formativ al instruirii, să modeleze personalitatea studentului de azi, specialist cu diplomă de licență, cetățean al mileniului trei. În această ordine de idei personalitatea profesorului universitar are un statut cu totul deosebit, care nu este un dat finit ci perfectibil, din perspectiva concepției de instruire continuă, pe parcursul întregii sale activități profesionale.

În acest context, relevăm și calitatea profesorului de a descoperi și a investi în personalitatea studentului; de a aplica principiul pedagogizării procesului de predare /învățare.

Profesorul universitar trebuie să fie pentru studenți un model în toate, să radieze lumina cărții, să fie un actor în sala de curs. Numai pe un astfel de profesor, cu o personalitate pronunțată, cunoscător, generos, amabil, dar și exigent, cu o conștiință civică pronunțată, îl vor accepta și stima studenții lui.

În urma discuțiilor cu studenții noștri am ajuns la concluzia că unul dintre lucrurile pe care îl apreciază și îl așteaptă de la un profesor este acela de a le stârni interesul, curiozitatea, de a-i face să înțeleagă importanța cunoștințelor prezentate în cadrul cursului și de a-i face să vadă partea fascinantă a disciplinei studiate.

Câteva fraze sau doar o anumită atitudine a profesorului poate reprezenta un factor determinant pentru ca studenții să vină la cursuri, să citească în plus sau să acorde atenție materiei studiate. Un criteriu determinant care definește și afirmă personalitatea puternică a cadrului didactic universitar este prezența lui de spirit, dinamismul, agerimea minții, competența, ethosul, capacitatea de a menține în auditoriu o atmosferă de spirit degajat, creativ, adăugându-se aici și carisma, elocința, limbajul variat, tonul flexibil, ținuta sobră și decentă, aspectul exterior. Nu întâmplător au devenit clasice cuvintele lui Aristotel: "Caracterul vorbitorului este cel mai puternic mijloc de convingere".

Firește, riscăm o variantă ideală dar falsă dacă ne imaginăm că toți studenții, în același moment, pot aprecia corect, obiectiv, un cadru didactic. Studentul ignoră nenumărate aspecte ale activității profesorului său, cum ar fi orele de cercetare sau de consultații și mai ales cât durează pregătirea unui curs adevărat. Cadrul didactic, pe de altă parte, vede numai rareori în gradul de pregătire al studentului interacțiunea unor factori complecși.

În anii de pregătire, studenții traversează o largă gamă de seminarii, de la cele de tip mecanicist, neconstructiv cu o risipă penibilă a timpului, până la cele magistrale ce merg la esența raționamentului și pun bazele unei memorizări logice. Din nefericire însă, și cel mai elevat tip de seminar poate eșua total în fața indiferenței ori lipsei de receptivitate și de cunoștințe a studentului. Seminariile se bazează pe o comunicare reciprocă, cooperare dependentă de capacitatea fiecărui cadru didactic de a-și conduce activitatea didactică, fie ca pe o activitate atrăgătoare și utilă, fie ca pe un mijloc de a umple timpul.

De fapt, o preocupare a profesorilor ar trebui să fie și aceea de a explica studenților importanța cursului predat în contextul general al formării lor profesionale. Se poate observa foarte ușor și se poate afirma cu certitudine că, uneori, materia unor cursuri este învechită și presărată cu informații inutile sau, și mai grav, inexacte [1].

În măsura care un profesor reușește să-și facă înțeleasă materia cursului este cel mai important aspect în ceea ce privește activitatea sa didactică. Dacă materiale bune se pot obține din librării sau de pe internet iar motivația poate veni din interior, explicațiile și îndrumarea trebuie să vină din partea profesorului. După părerea noastră, cadrul didactic ar trebui să fie, și uneori chiar este, un perfecționist pe parcursul întregii sale cariere didactice. La începutul carierei sale, lipsa de experiență este compensată de entuziasm, receptivitate și uneori de modelul înaintașilor. Vârsta și preocupările îl pot apropia mult de studentul său. Nu poate fi un bun cadru didactic decât acela care parcurge zilnic măcar câteva articole de specialitate, care stă la masa de studiu sau la bibliotecă cel puțin atâtea ore cât ar trebui să stea și propriul student. Memorarea, calitate obligatorie pentru profesor (și pentru student), reprezintă un factor indispensabil utilizării în totalitatea noțiunilor studiate. Cel de al doilea tip de comunicare, de ordin psihologic, este supus aceluiași fluctuații existențiale, de la cea mai subtilă artă a pedagogiei și psihologiei până la absența totală. Existența unui parteneriat între principalii actori ai învățământului superior marchează traiectul către un proces educativ de calitate, definit într-adevăr în termeni de rezultate ale învățământului și competențe acumulate. Pentru a fi un bun dascăl nu ajunge numai o pregătire profesională. Aceasta este, desigur, obligatorie dar trebuie să fie dublată de o bună cunoaștere a artei de comunicare cu oamenii prin schimbul liber de gânduri și sentimente. Din păcate, odată cu vârsta nu acumulăm numai fapte, ci și idei preconcepute, și, uneori, pe măsură ce cresc cunoștințele, scad capacitățile intuitive și originalitatea, neajunsuri care pot fi doar parțial compensate de experiență. În calitate de dascăl, trebuie să știm nu numai cum să convingem pe alții, dar și cum să stăpânim arta de a asculta, fără prejudecăți, argumentele care ni se aduc. Ar fi de dorit să abordăm în existența noastră un echilibru optim între vanitate și altruism, între siguranța de sine și modestie, între aprecierea încurajatoare și critica constructivă. Să nu uităm ceea ce Moisi spunea cu multă înțelepciune "Prieten îți este cel care îți arată greșalele, nu cel care îți încurajează slăbiciunile". Prin urmare, o doză de prietenie între cei doi, dascăl și discipol, este nu numai posibilă, ci chiar necesară. De aceea trebuie să rezistăm în fața rutinei meschine și a problemelor zilnice care tind să tocească sensibilitatea noastră. Faptul că există loc de mai bine este demonstrat de către aceia care deja practică metode de predare diferite și au rezultate remarcabile, cum ar fi exemplul universităților performante din Occident [2].

Una din dramele relației student profesor apare atunci când în mintea studentului se naște iluzia că acel examen nu se poate lua decât prin mituirea profesorului, asta în cazul în care profesorul nu a cerut deja bani, alte mici atenții sau chiar cadouri, deoarece studentul caută în atitudinea maestrului său nu numai repere intelectuale ci și morale. El se poate educa prin imitație sau prin contrast. Dar discernământul său în materie de morală este încă fragil.

Studentul află că dascălul, trebuie să apară în fața cu o sumă de atitudini morale apropiate de perfecțiune. Acest comportament este necesar nu numai pentru a-i inspira studentului încredere în competența sa profesională, ci și pentru a susține idealul de intelect subtil și perfectă stăpânire de sine ce i se atribuie. Astfel, un profesor croit după rigorile modelului antic poate fi o nesecată sursă de vitalitate pentru orice student. Studentul caută în atitudinea „dascălului” exact aceleași repere ca și pacientul; el este poate chiar mai dornic să le găsească. O atitudine nepotrivită, neglijentă, indiferentă poate avea efecte nedorite asupra studentului.

Dialogul, pe care doar o parte a cadrelor didactice îl oferă și îl practică în forma sa autentică, s-ar desfășura la modul cel mai elocvent pe bazele acestui respect natural al valorii reciproce. Inhibiția sau necomunicarea conștientă a studentului ar putea fi ușor depășite prin dialog. Studentul posedă o vârstă prin excelență a receptivității, un avantaj real față de profesorul său. Din cauza aceasta este regretabil faptul că cei doi, dascăl și student, se văd deseori fără a comunica reciproc un semestru ori un an întreg, întâlnindu-se la final pentru o formalitate care nu-i îmbogățește pe nici unul nici. Din acest punct de vedere, sarcina cadrului didactic este mult favorizată de împrejurări. El ia contact nemijlocit cu studenții putând interveni direct în stimularea creativității, inventivității și inițiativei studentului său. Câți dintre cadrele noastre de astăzi pot sau măcar încearcă să fructifice oportunitatea? Un profesor care-și asumă sarcina de a realiza și stagii sau lucrări practice are la dispoziție o partitură pedagogică perfectă. Dacă are și talentul interpretării ei, șansa studentului său este excepțională. Ei trebuie să se acordeze pentru a vibra în rezonanță. Orice atitudine de alt fel decât cea a convingerii sau măcar a sensibilizării auditoriului nu va oferi niciodată decât o rezolvare mecanică și forțată a problemei relației profesor-student.

În ceea ce privește rolul profesorului universitar în procesul de formare, figura 1. Opiniile respondenților pe alocuri diferă. Aceste date se pot observa în graficele de mai jos. Majoritatea respondenților sunt de părerea că rolul profesorului universitar este de ghid în cadrul procesului de formare.

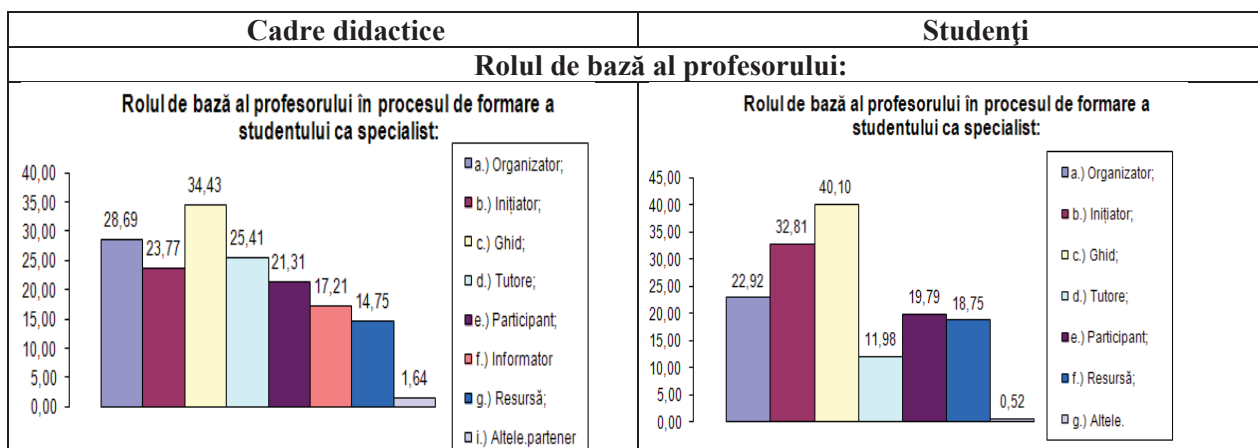

Fig. 1. Rolul de bază al profesorului

Prin urmare, profesorul este cel care ghidează procesul de studii și astfel contribuie la dezvoltarea tinerilor și formarea lor ca specialiști, ei îndeplinind sarcinile de sinestător.

Asigurarea unui raport profesor-student, bazat pe relații de cooperare, comunicare și îndrumare nemijlocită care să încurajeze individualizarea muncii, constituie o premiză pentru activitatea postșcolară productivă.

Didactica modernă schimbă viziunea asupra studentului, punându-l în centrul atenției, ținând să-l facă subiect interactiv, co-participant și co-autor la propria sa formare. Profesorul trebuie să orienteze, să îndrume, să faciliteze instrucția și educația.

Opinia studenților despre stilul de relații a profesorilor cu studenții ar trebui să predomină figura 2: Liberal 46%, democrat 43%, autoritar 9% și altele de doar 2%.

Pe când profesorii consideră că stilul de relații care favorizează/motivează studentul să învețe este: Liberal cu 20%, democrat 55% și autoritar cu 21%, și doar alt stil cu 4%. Din datele prezentate se poate relata că stilul de relații cel mai popular atât pentru student cât și cadre didactice este stilul democrat. Cu toate că actualmente se tinde de a evita autoritatea asupra studenților însă din datele de mai jos se observă că ea mai este prezentă în procesul de studii, ceea ce nu este un factor îmbucurător.

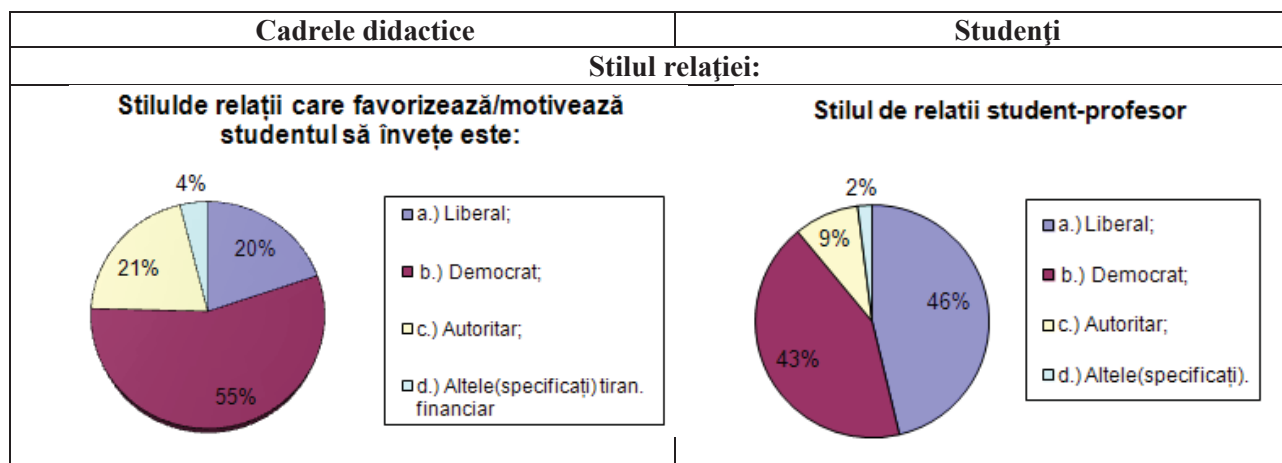

Fig. 2. Stilul relației

Părerile studenților cu privire la stilurile aplicate de profesori universitari care favorizează reușita la învățatură, sunt figura 3: stilul liberal 44%, democrat 38%, autoritar 16% și alte stiluri cu 2%.

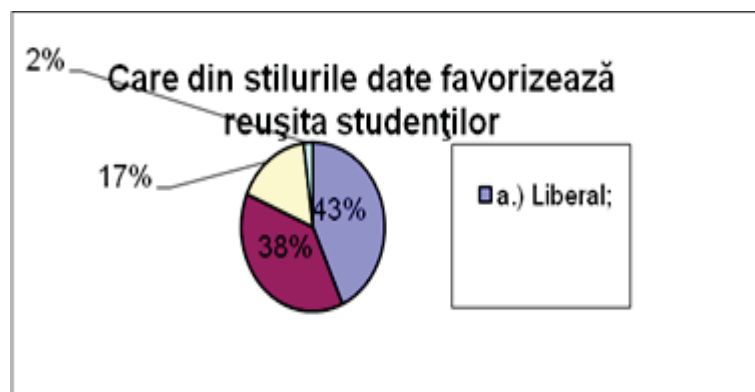

Fig. 3. Stilurile ce favorizează reușita

Dar, profesorii au afirmat că în relația cu studenții figura 4, sunt: 21 % liberal, 69 % democrat, 8 % autoritar și 2 % alt stil de relații. Deci, studenții și profesorii preferă stiluri de relații de același fel, doar cu un anumit procent diferit: stilul democrat și stilul liberal.

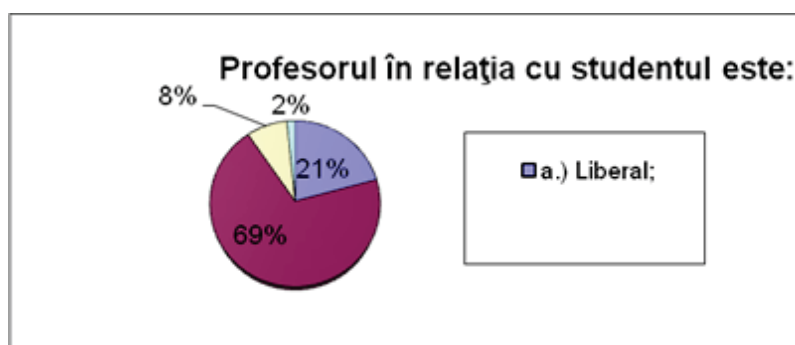

Fig. 4. Relația student profesor

La rezumarea celor doi itemi analizați mai sus putem spune că stilul democrat este acel stil care favorizează/motivează studentul să învețe și să aibă o reușită la învățătură, dar în același timp este și stilul care ar trebui să predomină în relația student/profesor și care caracterizează relația profesorului cu studentul în opinia profesorilor.

Concluzii:

Din cele menționate, conchidem că relația dintre profesor-student cuprinde nu numai conexiuni emoționale (obligațiuni), dar și de colaborare (scop / sarcina), este util pentru profesori să înțeleagă că fiecare dintre aceste elemente are o pondere egală. Dorim să vă conectați cu studenții voștri la nivel emoțional, precum și să recunoașteți un parteneriat pentru activitățile în sălile de curs.

Este foarte important de constatat faptul, că chestionarea studenților referitor la relația academică pe care o au cu profesorul, are o semnificație deosebită pe parcursul procesului de lucru. Deoarece aceasta ar favoriza implicarea studenților în procesul educațional. Prin implicarea semnificativă a studenților prin colaborare contribuie la înțelegerea și umplerea lacunelor. Nu există studenți buni și studenți răi – este problema profesorului să-i educe, să-i rafineze aducând la lumina virtuțile din fiecare, ajutându-i să-și descopere abilitățile potențiale, să acorde greutate și valoare cuvintelor lor, având mereu grijă ca acest exercițiu să fie complet.

Bibliografie

1. Herreid, C.F., "When justice peeks: Evaluating students in case study teaching" Journal of College Science Teaching 30:430-433, 2001, (Also available online at <http://ublib.buffalo.edu/libraries/projects/cases/teaching/justice.html>).
2. Herreid, C.F., "Why isn't cooperative learning used to teach science?" Bioscience 48:553-559, 1998